

Hesteavl i 1896.

Af Statskonsulent Jensen.

Hvad jeg begyndte med i min sidste Aarsberetning, passer heldigvis ogsaa for det forløbne Aar, nemlig at det har været et godt Aar. Endnu har Hesteforretningen ikke følelig mærket de Ulemper, der efterhaanden have ramt de andre Landbrugsprodukter, saasom lave, stærkt svingende Priser og i det Hele taget Usikkerhed m. H. t. Afsætning.

Aaret har jo ogsaa været nogenlunde, hvad Afgrøde angaar; rigtignok var Sommertørken slem især for de lettere Græsmarker, men i de rigtige Opdrætteregne er der ofte nogen lav Jord, der netop er bedst i Tørke, og desuden forskrækker Græsmangel ikke Landmændene der, naar den øvrige Afgrøde ikke tillige er saa slet, at der bliver Fare for Fodermangel. Virkningen af Græsmangelen var, at Hestene bleve magre, men den Ulempe oprettes let igjen; vore Landracer faa ikke noget varigt Knæk ved smal Kost en Tid.

Af ydre Aarsager, der influere paa Hesteforretningen, maa nævnes Toldsatser og skærpet Veterinærtilsyn eller Karantæne; men heldigvis er der ikke i den Henseende sket nogen Forandring i Aarets Løb. Vore Kunder udtale sig stærkt for en udvidet Avl af Arbejdsheste og fremhæve stadig den Masse Millioner, de udgive for udenlandske Heste, ligesom de arbejde energisk paa flere Steder paa at skabe svær Hesteavl; men det er ingen

hurtig Forretning at oparbejde, og man har vel Følelsen af, at man endnu ikke kan staa paa egne Ben i den Retning, saa forhøjet Told, Karantæne eller Indførselsforbud vilde virke som et tveægget Sværd.

De andre for vor Afsætning faretruende Omstændigheder: som elektrisk (o. a. mekanisk), Trækkekraft for Kjøretøjer og Redskaber samt den amerikanske Konkurrence have endnu ikke udøvet kjendelig Virkning. Uagtet Indførelsen af elektrisk eller Kabeldrift paa de amerikanske Sporveje jo har været medvirkende Aarsag til et fuldstændigt »Krach« i Hesteforretningen i Amerika, og uagtet Elektriciteten i tiltagende Maalestok erobrer den europæiske Sporvejsdrift, have vi mærkværdignok endnu ikke sporet Virkning deraf. Selve Sporvejskjørslen sluger egentlig heller ikke mange Heste, den slider dem og afgiver dem saa til Landbruget. Men ét synes rimeligt, at den gode og ikke billige Sporvognshest maa søge et andet lønnende Marked, hvis den ikke skal gaa forholdsvis stærkt ned i Pris.

Det forløbne Aar er paa en noget anden Vis bleven mærkeligt, ved at Motor-Kjøretøjerne ere traadte ud i det praktiske Liv. I England tiltrække de sig stærkt Opmærksomhed, og der er Tale om — eller allerede startet — Motor-Drosker og -Omnibusser i London. Hvilken Revolution, de mulig ville fremkalde i Hesteverdenen, er ikke let at forudse, men der er Grund til at frygte det værste. Fra Udlandet tales der ogsaa stadig om, at Cyklen gjør mange lette Heste overflødige, og det er sikkert ikke at være overdrevent pessimistisk, naar man frygter for, at de mange Hunde tilsidst kunne blive Harens Død.

Men fra anden Side truer der ogsaa Europas og altsaa ogsaa vor Hesteavl en Fare, nemlig fra Amerika, hvis stigende Hesteudførsel snart er ved at oversvømme Europa. Efter officielle Opgivelser udførtes der fra Fri-staterne i 1893 10117 Stkr., i 1894 15614 Stkr., i 1895 27555 Stkr. og i de første 7 Mdr. af 1896 16145 Stkr.

mod 10786 Stkr., i samme Tidsrum 1895 til en Gjennemsnitsværdi i 1896 af Doll. 133 (500 Kr.) mod Doll. 156 (580 Kr.) 1895.

Til England alene er der i 1896 indført 17930 Heste fra Fristaterne mod 10351 i 1895 foruden 11852 Stkr. fra Canada mod 12903 Stkr. i 1895.

Antallet af amerikanske Heste, der direkte indføres til Tyskland, Holland-Belgien, Frankrig osv., har jeg ikke Rede paa, men at den amerikanske Indførsel allerede spiller en stor Rolle i Tyskland skjønner man deraf, at der i Landbrugspressen hæver sig stærke Røster for at lægge den Hindringer i Vejen. Et Spørgsmaal, der har en væsentlig Betydning, naar man skal udtale sig om, hvilken Betydning den amerikanske Konkurrence vil faa paa dette Omraade, er dette: Hvorledes er Kvaliteten, navnlig i Forhold til Prisen? Og da maa der svares, at den tilsyneladende er god, idet det ligesom for Kvæget gjælder, at det er det bedste, der exporteres. Hestene ere som Regel heldige Produkter af Krydsningsavl og for de Sværeres Vedkommende mest mellem svære, engelske Hingste og forædlede Hopper. Det er altsaa ikke Karreheste, men Heste til Trækbrug i Trav eller Kjørebrug. I England have de ogsaa i stor Maalestok funden Anvendelse til Omnibus-, Sporvogns- samt anden ikke for svær Kjørsel i Byerne, og Prisen ved Auktionerne synes som Regel at have været 25—30 Lstr. (450—540 Kr.). Om deres Brugsdygtighed ere Meningerne noget forskellige efter de mange Udtalelser, der offentlig fremkomme. Englænderne synes gennemgaaende bedre om dem end Tyskerne, der klage over, at de ikke ere arbejdsvante eller acclimatiserede og derfor ikke fuldt tjenstdygtige i alt Fald i Aar og Dag, hvorfor den billigere Pris, end den f. Ex. vore Heste koste, bliver illusorisk. Det synes atter her at være en billig men sekunda Vare, som Amerika udfører. Forresten forlyder det, at Tillæget i Amerika er i stærkt Aftagende

paa Grund af de daarlige Konjunkturer for Heste i de senere Aar.

Tildels som Følge af den amerikanske Oversvømmelse gaa Udtalelserne fra England ud paa, at simple Heste næsten ere usælgelige selv til lave Priser, medens de gode og især de bedste holde Pris.

Hvad specielt vor Afsætning til og Omsætning med Udlandet angaar, da har det forløbne Aar ogsaa været en ligefrem Fortsættelse af det foregaaende. Der har været meget stærk Efterspørgsel til lønnende Priser, saaledes har Udførselen i Landbrugsaaet ($\frac{1}{10}$ 95— $\frac{30}{9}$ 96) udgjort 16712 foruden 1017 Føl, ialt 17729, hvilket er henimod 300 Stkr. mere end Aaret forud. Det forløbne Aar overgik endog med godt 100 Stkr. 1886/87 og staar næst efter 1870—71, da vi paa Grund af Kriegen mellem Tyskland og Frankrig kom op paa det før og siden uopnaaede Tal: 19124. Udførselen falder som sædvanlig især i det første Halvaar. Føl-Udførselen var ogsaa lidt større end tidligere. Ved den rivende Afsætning er det naturligt, at det bedste altid er mest efterspurgt, at det bliver vanskeligt at faa gode Heste, ligesom deres Tal bliver forholdsvis lille sml. med det store Flertal af Middelmaadigheder. Da tilmed Markederne mere og mere blive Samlingssteder for »Skrabet,« medens det bedste bliver opkjøbt hjemme og samles paa Hestehandlers Hænder, er det ingenlunde urimeligt, at der ogsaa fra tilrejsende Hestehandlere fremkomme Klager over Tilbagegang. Men disse Klager have heldigvis endnu langt mindre paa sig end de bekjendte om Menneskeslægtens Forringelse. Vi kunne jo ikke baade sælge og beholde det bedste.

Indførselen er stegen med næsten 1200 fra ifjor til 6402 og Overskudsudførselen bliver saaledes kun 11327 mod 12134 Aaret forud.

Udførselen sker i Hovedsagen fra Jylland, tildels Fyen og præsteres næsten udelukkende af den svære Avlsretning, medens Indførselen finder Sted fra Sverrig

og Rusland, delvis Finland og Norge, samt for Luxus- og Militærhestenes Vedkommende: Tyskland.

Som sædvanlig gaa vore Heste til Tyskland med Undtagelse af 1—2000 Stkr., som Franskændene pleje at opkjøbe til Droskekjørsel i Paris. Disse Opkjøb begynde som Regel i Oktober og fortsættes til henimod Foraaret, og iaar begyndte de som sædvanlig; men allerede den 19de s. M. meddelte Opkøberne Offentligheden gennem »Ritzaus Bureau,« at Opkøbene vare ophørte og vilde fremtidig ske i Irland, hvor Hestene vare billigere og mere egnede til Droskebrug. Denne Melding kom de fleste noget overraskende og virkede ubehageligt, da vi sidde inde med en Mængde Smaaheste, som ikke ere afsættelige til andre. Vi ere jo nu igjennem 25 Aar blevne vante til denne Afløbsrende for vort talrige Affald, og en pludselig Tilstopning deraf virker derfor i det mindste øjeblikkelig generende. I Tider, som dem vi have kjendt i flere Aar, da den ene Hjobspost har fulgt efter den anden, virker det ikke opmuntrende at erfare, at Kalamiteterne brede sig til Omraader, der tidligere ere gaaede fri. Adskillige saa lidt tvivlende paa den udsprede Nyhed — det er jo ikke første Gang, der fra Paris er meddelt os gennem Bladene, at de franske Opkjøb standsede, — og heldigvis var ogsaa denne en »And,« thi Opkøbene ere senere tagne op igjen. Da Firmaet intet har meddelt om Grunden til dets mildest talt løjerlige Fremgangsmaade, maa man nærmest tro, det var et Handelsfif for at trykke Prisen; men den Slags kan ikke gjentages for tidt, næste Gang maa der findes paa noget nyt. Det er en kjedelig Kjendsgjerning, at Pressen synes at staa aaben for enhver, der tror at have Interesse af at bruge den, til at udsprede Efterretninger, der ikke altid kunne kaldes heldige for Landet.

Det Tankeexperiment ligger nær for dem, der frygte en Standsning af Droskehestehandelen: Hvorledes skulde vi bedst modvirke Følgerne deraf? I Overens-

stemmelse med den Fremgangsmaade, der følges i den øvrige landøkonomiske Produktion, maatte Svaret blive: Slaa over i en anden Retning. Men hvor godt og følgeværdigt Raadet end er, vil det dog ikke her kunne følges saa hurtigt og sikkert som i anden Fabrikation. De usolgte Heste have vi jo, og Avlen ændres heller ikke i en Fart. Avlsmaterialet er for en stor Del saaledes, at det kun giver eller i alt Fald kan give Droskeheste i en uoverskuelig Fremtid. Til Brug i Landet have vi foruden Affaldet fra Avlen — ogsaa Droskehesteavl — en Masse billige og næsten udelukkende lette og smaa indførte Heste, som utvivlsomt trykke Afsætningen paa vore egne lignende.

Under Forhold, hvor Afsætningen til Udlandet standser, stiger Hjemmemarkedet ubetinget i Værdi!

Hvad Hesteavl, Fabrikationen og hvad dertil hører, angaar, er der her intet sket af særlig Betydning i det sidste Aar. Vi have kjørt videre i det gamle Spor, og Udviklingen synes at gaa sin rolige Gang. Det er mere i Theori end i Praxis, at Meningsforskellen er saa stor, som den kunde synes efter de haarde Kampe, Hippologerne føre. For Jyllands Vedkommende vedbliver man at arbejde paa at udvikle Hesteracen i Retning af, hvad Markedet kræver: en forholdsvis stor, stærk og kjøn Arbejdshest med god Bevægelse, og paa Øerne følger man samme Forbillede, hvor man driver jydsk Avl. Det er et forbausende Omslag i heldig Retning, der er foregaaet i Øboernes Opfattelse af en jydsk Hest i de senere Aar. Man søger i det mindste at være saa »jydsk« som mulig i sin Dom, det er derfor ikke underligt, om adskillige gaa lidt over Stregen og blive mere »jydske« i deres Krav til en jydsk Hest end selv de mest jydske Jyder. Der skal jo en vis Tid og en vis Uddannelse til for at blive Mester i et Fag!

Hvad den svære Blandingsavl, der blev startet under ret heldige Betingelser i Holbæk og en Del af Sorø Amter, angaar, da har den ikke i det forløbne Aar

været begunstiget af Lykken, idet den indkjøbte fortrinlige, belgiske Hingst, »Brillant«, blev forfangen og synes uhelbredelig samt fremtidig utjenstdygtig. Den anden indførte Hingst, der virker i samme Egn, Clydesdaleren, »Royal Gordon«, er jo ingen Matador, og den vil heller næppe gjøre Epoke i Avlen. Om de andre belgiske og Clydesdaler-Hingste, hvoraf vi fik adskillige for et Par Aar siden, forlyder der intet. Det er næppe risikabelt at spaa, at hele denne Foranstaltning vil gaa temmelig sporløst ud af Verden og ikke svare til adskillige Sangvinikeres Forventninger, og det vilde ogsaa være dristigt at tro, at vi lige med ét skulde fange Lykken, naar vi se hen til, hvorlidt Svenskerne have naaet paa dette Omraade efter mange Aars Forløb og efter langt større Ofre, end vi have villet bringe. Det er en Kjendsgjerning, at det ikke er Mængden men Beskaffenheden af de benyttede Dyr, det kommer an paa.

Den lette Hesteavl lever ikke under saa sikre og rolige Vilkaar som den svære, da den lette, hjemlige Race ikke nyder den Anerkjendelse eller er forholdsvis saa god som vor egen svære, og de indførte tyske Heste endnu ikke have staaet deres Prøve. Men ogsaa her vil Tiden nok bringe mere Klarhed. Aaret har ikke bragt os flere nye tyske Blodshingste, men derimod en temmelig stor Del (40) forædlede Hoppeføl fra den holstenske Marsk. De indkjøbtes af 3 Udvalg for henholdsvis »Holbæks Amts økonomiske Selskab«, »Sorø Amts Hesteavlsforening« og »Sjællands Hesteavlsforening for rationel Halvblodsavl« og solgtes ved Auktion henholdsvis i Jyderup, Slagelse og Roskilde. Da de vare indkjøbte til meget høje Priser (ca. 400 Mark), var det at vente, at de vilde volde de respektive Foreninger Tab i disse daarlige Tider og efter den ikke særlig store Interesse, der findes hos Bondestanden for Blodsheste; navnlig gik det ud over »Sjællands Hesteavlsforening for rationel Halvblodsavl, der kun opnaaede Priser fra 125 til 275 Kr. for Stk. af 15 Føl. Der kunde sikkert ogsaa indvendes

en Del mod Kvaliteten og Afstamningen hos adskillige, saa det ikke alene var Kjøbernes Skyld, at Resultatet blev daarligt. En senere Auktion i Hillerød over hannoveranske Plage, tilhørende en Privatmand, gav endnu tarveligere Resultat. Sammenholder man disse Kjendsgjerninger med, at det stadig er et forholdsvis beskedent Antal Hopper, de fremmede Hingste bedække, tør man vistnok udtale, at den tyske Halvblodsavl her i Landet endnu ikke staar paa fast Grund.

I Samklang hermed kan anføres, at »Foreningen til Kjøre- og Ridehesteavlens Fremme i Fyens Stift« har været sin Opløsning nær, og at dens Hingst, »Ethelbert«, som blev kjøbt i Holsten for faa Aar siden for ca. 14000 Kr., paatænkte bortsolgt. Fremtidig vil Luksushesteavlens paa Fyen vist blive mere overladt til det private Initiativ, og der hører ikke særligt Kjendskab til Forholdene i Hesteavlens for at forudse, at det i det store Hele næppe bliver, hvad man benævner »rationel Halvblodsavl«, der saa bliver dreven. Selv paa Fyen, hvor der i en vis Forstand med Held har været dreven Kjørehesteavl, og mange endnu holde paa den store Halvblodshest, er der dog inden for den lette Avlsretning ogsaa Opposition mod de højbenede »Holstenere«, der ere komne hertil i de senere Aar.

Remontehesteavlens, der fornemlig skulde baseres paa Fuldblod og østpreussisk Halvblod er endnu i sin Vorden, men Krigsministeren har paa given Foranledning i Rigsdagen udtalt sig for at støtte den indenlandske Produktion samt Afsætning til Remontekommissionen saa meget som muligt. Krigsministeriets 5 Hingste have været udstationerede paa Sjælland (3), Bornholm (1) og Fyen (Stutteriet Biskopstorp) (1). De tre paa Sjælland have bedækket nogle flere Hopper end ifjor, men om Afkommet efter Statens Hingste hører man endnu kun Tale fra Bornholm, hvor »Petrus« efter offentlige Udtalelser har givet lovende Plage med gode Frederiksborg-Hopper.

De tre østpreussiske Hingste og Fuldblodshingsten »Marchal Sult«, tilhørende »Sjællands Forening for rationel Halvblodsavl« have ogsaa kun bedækket faa Hopper, de have mærkværdigt nok Stemningen imod sig, uagtet det er dygtige Heste.

Baron Reedtz-Thotts Remontestutteri paa Biskopstorp, hvilket jo staar i Forhold til Krigsministeriet, er bleven rost en Del i Fagpressen. Det er ogsaa troligt, at der ad den Vej vil naas et Resultat, da Hopperne skulle være nogenlunde gode og ere af samme Slags, som man ønsker Afkommet; medens i Landavlen Hopperne ere, som man har dem, og kun Hingsten er, som Afkommet skulde være. Under saadanne Forhold bliver det foreløbig nødvendigt, hvis der skal komme nogetsomhelst Resultat ud af den Foranstaltning, som er iværksat for hjemlig Produktion af Remonter, at Remontekommissionen ikke er for kræsen ved Indkjøbet i Landet.

»Foreningen til den ædle Hesteavls Fremme«, der foruden at afholde Væddeløbene ved Eremitagen pæknært støtter de forskjellige Foranstaltninger til Fremme af forædlet Hesteavl, er bleven nødt til at indskrænke Løbene paa flad Bane for Fuldblod, da Fuldblodsavlen næsten er ophørt her i Landet, hvorimod Forhindringsløb, navnlig for Officerer komme mere i Forgrunden. Væddeløb efter engelsk Mønster med tilhørende Spil og stærk Udfolden af Elegance ere jo overalt blevne ligesom en Slags Nødvendighed, og Kjøbenhavnernes ere ogsaa blevne vante til dette aarlige Skuespil, som næppe kunde nedlægges, og derfor maa man vistnok hilse med Glæde en Forandring, der forhaabentlig vil gavne os selv i Stedet for at »fede« de tyske Hesteejere.

Ligesaalidt her som andet Steds i Europa kan Travsporten hamle op med Væddeløbssporten i Anseelse. Den ene er borgerlig, men den anden er aristokratisk. Vor Travsport, der endnu er begrænset til

Kjøbenhavn, trives forholdsvis godt, takket være Totalisatoren, som giver Midler til at støtte Hesteavlen. Og Ledelsen lægger god Villie for Dagen ved at udsætte Præmier for Løb for indenlandske Heste, ved at udstationere sin Hingst, en amerikansk Traver, til Bedækning og sidst ved at afholde et Skue for forædlede Heste, tjenlige til Avl af Heste med god Trav. Alligevel gaaer det Smaat med at faa Hold i Opdrætterne, hvilket er saa meget mærkeligere, som netop Sjællænderne synes at have Sportsmandstilbøjeligheder i Retning af Hurtigkjørsel. For at opnaa en Forbindelse, som var i høj Grad ønskelig fra Alvens Standpunkt, mellem Sportsmændene og Opdrætterne, maatte de første vistnok bringe det Offer at komme mere ud til Folk end hidtil, da man mest har inviteret ind til Kjøbenhavn.

I nær Forbindelse med Sporten staa de Bestræbelser, der navnlig i Jylland gjøres for at vække de unge Karles Interesse for at tumle med og bruge Heste. Vi ere paa dette Felt ikke nær paa Højde med de store Kulturlande, men vi ere dog i Fremgang, hvilket de jyske Hestepassere viste ved Malmø-Udstillingen. Der har vel i en Aarrække ved adskillige Hingsteskuer været udsat smaa Præmier for god Mønstring af Hingste, men det er dog først, efter at »Samvirkende jyske Hesteavlforeninger« har taget sig af Sagen ved at engagere en Vandrelærer i dette Fag og foranstalte Præmieæskninger ved de store Dyrskuere, at der er kommen lidt Fart i Sagen. Nu sidst ved »Fællesskuet« i Holstebro er man gaaet et Skridt videre ved at udsætte Præmier for Brugs-Kjøretøjer, vel forspændte med gode Heste, der blive godt kjørte. Forsøget slog tilsyneladende an og skal gjentages ved »Jubilæumskuet« i Aarhus 1897.

Det næste Skridt bliver ventelig Prøver, virkelige Kraftprøver, dels i Skridt og dels i Trav. »Kraftprøverne« ved Hingsteskuerne, saaledes som de hidtil have været praktiserede, have tilsyneladende intet nævneværdigt udrettet for Hesteavlen i Løbet af 30 Aar. Men det er

utvivlsomt, at Prøver blive ligesaa nødvendige for Hestene, som de ere for Malkekøerne, og vi maa med paa dette Omraade, dersom vi ikke ville udsætte os for at blive sejlede agter ud i Konkurrencen. — — —

(Hvad Dyrskuer angaa, frembyder Aaret en Begivenhed, nemlig vor heldige Deltagelse i det svenske Landbrugsmødes Udstilling i Malmø med jyske Heste. Ligesom vi de to Gange, vi have holdt vort Landmandsmøde i Kjøbenhavn, have indbudt Svenske og Normænd til Deltagelse, saaledes have Svenskerne gjort Gjengjæld, hver Gang de have holdt deres Landbrugsmøde i Malmø. Dels paa Grund af den høje Told, der forhindrer Indførsel af Heste i Sverrig, og dels fordi der heller ikke for danske Udstillere var nogen Gevinst at vente i Form af Pengepræmier, var der oprindeligt kun lidt Stemning i ledende Kredse for at udstille — tilmed under de besværlige Forhold, som Forsigtighedshensyn til smitsomme Sygdomme have foranlediget. Imidlertid blev Sagen optaget af andre, og det blev vedtaget paa Finantsloven at yde 15000 Kr. til Danmarks Deltagelse med jyske Heste og fynsk Kvæg. Svenskerne viste sig nu saa forekommende at udsondre de danske Racedyr fra deres Blandingsklasser, og udstyre dem rigelig med Præmier, saa der blev Udsigt fra Udstillerne til at kunne deltage uden Tab, og da Assurance-spørgsmaalet endelig blev ordnet tilfredsstillende tillige uden Risiko med de kostbare Dyr. Det blev fastslaaet, at vi skulde fremstille 6 Hingste og 12 Goldhopper, og det var en Selvfølge, at det skulde være af det bedste, Landet ejede. Det er en gammel og hos mange indgroet Fordom, at vore Heste og vort Kvæg kunne være meget gode herhjemme, hvor vi ikke kjende noget bedre, men at vi ikke kunne komme paa en fremmed Plads uden at gjøre Fiasko, og enkelte vare heller ikke fri for at være noget imponerede af Svenskerne, der paa dette Felt mulig have overset os en Smule, og som i mange Aar havde indført en Masse udenlandske Avlsdyr af alle mulige Racer. Var det saaledes ikke uden en Del Be-

svær og nogen Betænkelighed af forskjellig Slags, at vi bleve Udstillere, saa blev Resultatet dog heldigvis saaledes, at alle vare tilfredse dermed. Vore Heste gjorde Lykke og fortjent Lykke, det var øjensynligt, at vore »Jyder« slog de andre svære Heste, saa Svenskerne og ikke mindst mange Danske bleve højlig forbausede. Det største og bedste Resultat af vor Deltagelse bliver utvivlsomt det, at vore egne Tvivlere eller endog Uvenner af den jyske Hest enten ere blevne omvendte eller i det mindste blive tvungne til herefter at omtale den mindre hensynsløst end tidligere. Det er jo vanskeligt at bibringe andre (fremmede) en gunstig Forestilling om noget, som man selv er imod eller savner Tro paa. Som Kuriosum kan anføres, at de udenlandske Beretninger omtale vore Hestes Ensartethed og gode Mønstring. Det viste sig tydeligt her, at naar den jyske Hest blot er dresseret og bliver godt fremført, staaer den saa langt fra tilbage for de andre svære Racer m. H. t. Trav, at vore bedste Eksemplarer i det Stykke endog kunne hamle op med gode Blodsheste; saaledes travede 1ste Præmiehingsten »Valdemar Engbjerg IV« og et Par af Hopperne saa mesterligt, at de maaske kun fortjente at stilles bagved nogle enkelte af de flotteste Travere blandt Luksushestene paa Pladsen.

Af hjemlige store Skuer skal kun anføres »Foreningen af jyske Landboforeningers« Vandreskue for 2- og 3-aarige Heste og Ungkvæg i Holstebro samt Fyens Stifts patriotiske Selskabs store Skue i Odense, begge i Forbindelse med de resp. Statshingsteskuer. Intet af disse Fællesskuer frembød særlig Interesse, navnlig var det jyske forholdsvist tarveligt. Kun de 3-aarige Hingste kunde kaldes en god Klasse, idet den havde tre fremragende Individuer i Spidsen, hvorimod den 2-aarige var tarvelig. Det kunde se ud, som om 1894 ikke havde været noget godt »Hingsteaar«. Ved det fyenske var der mange Heste, mest svære og da igjen hovedsagelig jyske, tildels indførte, navnlig gjælder dette de ældre Hingste

og Hopperne, af hvilke sidste Fyenboerne have udpillet mange gode — rigtignok heller ikke billige — i Jylland. Hingstene staa langt fra saa højt, det er kun en god Mellemsort. I Løbet af 10—15 Aar er der dog foregaaet en stor Forandring til det bedre med det fyenske Hingsteskue. Forhen var det en Samlingsplads for alle mulige tarvelige Blandinger og Mellemsorter samt tvivlsomme »Jyder«, nu er man naaet til at sondre de lette fra de svære, hvilke sidste i Hovedsagen ere indkjøbte, virkelig jydsk (af Type) Heste, medens de lette nu ere delte i Frederiksborg-Heste og tyske Halvblodsheste, af hvilke sidste der var fremstillet adskillige anselige Individuer.

Om Avlsforeningerne er der i det forløbne Aar intet nyt at melde; der oprettes nogle ny, og der gaaer enkelte ind, men det store Flertal er levedygtigt og fortsætter Virksomheden ved at anskaffe en ny Hingst, naar den første er udbetalt.

Med Stambogsførelsen er der heller ikke foregaaet nogen Forandring; der er i Aarets Løb udkommen et 3die Hefte — indeholdende 439 jydsk Hopper over hele Landet — udgivet af De samvirkende danske Landboforeninger; under Arbejde er Stambogen over de lette Heste og 6te Hefte af Stambogen over jydsk Hingste.)

Paa Avlens Omraade er der (dog) at notere een Begivenhed, nemlig Forslag til Oprettelse af et Avlscentrum. Tanken om saadannes Realisation har slaaet meget stærkt an i de seneste Aar, idet Erfaringerne saavel her hjemme fra som især fra Udlandet afgjort vise, at der, naar Forudsætningerne ere til Stede, ad den Vej hurtigere og sikrere kan naaes et Maal end ad de andre hidtil fulgte Veje, og den er greben af Jyderne, der have gjort de forberedende Skridt til Oprettelsen af et Stutteri eller Avlscentrum for jydsk Heste. Det er »Samvirkende jydsk Hesteavlsforeninger«, som have taget Sagen op og nedsat et Udvalg, der har udarbejdet et Forslag i Lighed med det Udkast, som var fremsat i min Aarsberetning

ifjor her i Tidsskriftet. Forslaget gaaer ud paa, at der for Statens Regning anskaffes foreløbig 20 Hopper, der udstationeres hos paalidelige Foderværter og blive at bedække af de mest passende og bedste af Jyllands Hingste, medens de lovende af Føllene samles paa en Opdrætningsanstalt, hvor de blive til 3-Aars Alderen. Hingstføllene bortsælges med Undtagelse af enkelte særlig lovende, som der kan være Anledning til at give en hensigtsmæssig Opdrætning. Foreløbig tænkes Bestræbelserne særlig knyttede til Hopperne, som danne Grundlaget, og som det gjælder om at udvikle i Godhed, Avlssoliditet og Brugsdygtighed. Der er jo desværre endnu saa ringe Konstanthed i vor Hestebestand, begrundet dels paa Krydsningerne og dels paa Ligegyldighed m. H. t. Udvalget. Avlsformaalet er en svær, dyb, førbenet Hest med kraftig Bevægelse, altsaa en 1ste Kl. Handelshest.

Forslaget, der blev indsendt til »Foreningen af jydsk Landboforeningers« Bestyrelse, blev af denne forelagt Delegeretmødet i Aarhus, hvor det vedtoges uden Bemærkninger, og med dens varme Anbefaling indsendt til Ministeriet. Det, der kræves af Statskassen er 25000 Kr. til Anskaffelse af Hopper og 10000 aarlig til Driften, en meget begrænset Sum og i Forhold til, hvad der ofres andet Steds paa Stutterier, meget beskednen Sum. Det er vistnok hævet over al Tvivl, at der er al Anledning til at gjøre, hvad der kan gjøres, for at forbedre den jydsk Hest. Spørgsmaalet bliver blot om, der ad den foreslaaede Vej hurtig vil komme iøjnefaldende Frugter.

Hvad Fodringsspørgsmaalet, navnlig rationel (og billig) Fodring, angaar, har det forløbne Aar ikke bragt noget væsentligt Nyt; dog er at notere en forbausende billig Pris for Majs i Sammenligning med Havreprisen. Denne Difference tvinger naturligvis Hesteejerne til at prøve eller gaa over til Majsfodring, hvorved de fleste utvivlsomt føle sig tilfredsstillende, idet Havre næppe taaler Sammenligning med Majs Pund mod Pund som Kraft-

fodermiddel. Forholdet er vistnok paa det nærmeste dette for Øjeblikket, at man kan fodre en Arbejdshest ligesaa godt med Majs som med Havre til halv Pris.

Der var af Krigsministeren begjæret en Sum til Forøgelse af Foderrationerne for Militærets Heste, men den blev nægtet af Finantsudvalget. Da der altsaa ikke er Haab om at faa det fornødne Foder til Hestene gennem Bevilling til mere Havre, var der vist al mulig Anledning til at faa den nu anvendte Sum til at strække bedre til ved at købe Majs for f. Eks. Halvdelen af Pengene, der nu anvendes til Havre alene.

Handelen med Heste har, som anført, været livlig til gode Priser, der paa det nærmeste svare til det foregaaende Aars, saaledes: Bryggerheste eller lignende store, svære Heste til Sukkerroegnene i Tyskland: 900—1000 Kr., Omnibus- eller lignende gode, store Heste: 7—800 Kr. og derover, 2den Sort eller mindre men gode Heste (Sporvognsheste): 5—600 Kr. og derover, Droskeheste eller lignende Smaaheste samt Udskudsvarer: 3—400 Kr. og derover. Handelsføl efter Kvalitet: 150—250 Kr. For de lette Hestes Vedkommende er det vist umuligt at opføre nogen Notering, da den Slags stadig gaaer gennem Mellemlhandlere, og det er vanskeligt at erfare noget paa lideligt om Prisen, men det kan dog vist fastslaaes, at Optrætterne faa knapt saa meget, hvorimod Hestehandlerne, der sælge til Udlandet, faa lige saa meget eller mere for lette Heste efter Kvalitet, som er angivet for de svære. Landmændene føle Beskatningen og søge at frigjøre sig noget derfor, hvilket bl. a. har givet sig Udslag i Frederiksborg Amt derved, at man nu søger at faa et virkeligt Hestemarked lavet i Frederiksborg ved Siden af de eksisterende Krikke-Markedet.

Auktionerne over Udsætterhestene fra Militæret foregaaer i Oktober efter endte Manøvrer. De opnaaede Priser ere forholdsvis gode, saaledes 150—250 Kr. for gamle Husarheste (tyske) og henved 100 Kr. mere for Artillerihestene (danske).

Handelen med Avlsdyr har næsten indskrænket sig til Hingstene, idet de daarlige Tider hæmme Salg af Hopper og Hoppeføl til Priser, de ere værd som Avlsdyr. Men Handelen med Hingste har for Jyllands Vedkommende været ret livlig, idet der foruden en Snes Stykker til Foreninger og enkelte til Private er solgt henved 30 Hingste til Udlandet, hvoraf 24 til Rusland. De indkøbes for Statens Regning ved Oppenheimer i Hannover og afgaa fra Kjøbenhavn med Skib. Efter indhentede Oplysninger opstaldes de til Bedækning i Distriktet Bobrow i Guvernementet Voronesch (Syd for Moskow), der hører til det frugtbare »Sortjorddistrikt«. Her findes en stor, men noget degenereret Hesterace (den bitjugiske) af hollandsk Oprindelse og ikke ulig den jyske, som man nu vil forsøge, og som man venter vil bidrage til Racens Forbedring, mere end de andre forud benyttede svære Racer.

I det Hele taget henledes Opmærksomheden mere og mere paa vor Hest som mere passende til Krydsningsmateriale til forfinede Hopper end de svære Karrehesteracer. Vi kunde utvivlsomt ved at reklamere let afsætte en Mængde Hingste, naar vi blot havde dem, og vore Priser vare mere i Forhold til Dyrenes Værdi, end Tilfældet er. For ret velbyggede 2—3 eller 4de Kl. Hingste betalte Oppenheimers Opkjøber fra 1500 til 4000 Kr.

De Hingste, der kjøbes af Foreninger, ere betalte med 6—8000 Kr. foruden et Par 1000 Kr. »paa Vilkaar« for de bedste. Kun en enkelt er efter Bladene solgt for 18000 Kr., hvoraf dog kun 4000 Kr. kontant. I det Hele taget er der ved at skabes sundere Forhold i Hingstehandelen, idet der som Regel kun betales høje Priser for 1ste Kl. Varer. De faa Hingste, der ere gaaede til Tyskland, vare billige Sager, opkjøbte af en Handelsmand. Til en Godsejer i Østpreussen er der af Hestehandler Grabow i Randers leveret en ret god Hingst og en Del Hopper. Man er i dette Remontehestens Eldorado ikke overalt saa tilfreds med dem, som det forlyder her

efter Udtalelser fra dens Venner. Der er i Landbrugs- kredse stærk Stemning for at faa en stærk Trækhest, der kan afløse Studen for Ploven, og heldigvis synes man at have kastet sine Øjne paa den jydske Hest. Med Hopper har Handelen, som anført, været ringe til Priser ud. over Markedsprisen, og der gaaer utvivlsomt ad Markedsvejen flere brugbare Hopper til Tyskland end ønskeligt, og end Tilfældet har været tidligere. »Maribo Amts økon. Selskab« kjøber aarlig paa Randers Januarmarked 10—15 ret gode Hopper til Bortsalg ved Auktion blandt Medlemmerne. »Holbæk Amts økon. Selskab« købte nogle Føl til Forauktionering, men ligeledes til beskedne Priser, og Fyenboerne, der i nogle Aar købte kostbare Hopper og Føl, have standset Virksomheden. Tiden synes saaledes gunstig for Indkjøb af Materiale til Stutterier.
